

JACQUES HERBET

Dramo *Vladimir* Matjaža Zupančiča mi je za uprizoritev predlagal ravnatelj gledališča v Esch-Alzettu, Philippe Noesen, ki je tudi interpret glavne vloge. Besedilo je spoznal ob izbiranju v "manjšinskih" jezikih napisanih iger za festival ACT'IN. Slikovitost oseb in dramski zaplet sta me takoj prevzela, začutil pa sem tudi možnost, da lahko dramo vpišem v zgodovino, ji torej omogočim odziv, ki bo presegel domet časopisne vesti. Igro v francoski priredbi odlikuje velika gledališka jasnost tako na ravni dramske zgradbe kot družbenih referenc, slog pa je zelo blizu filmu in televizijskemu filmu.

Matjaž Zupančič: *Vladimir*, Théâtre de la Ville d'Esch-sur-Alzette, 2001

Zdi se mi, da francosko občinstvo zaradi slovenskega izvora besedila ne trpi; situacija in osebe so univerzalne in zato še bolj zanimive. Glavna moč *Vladimirja* je dejansko v tem, da implicitno aludira na antično grško tragedijo in na neizbežno usodnost, ki vodi v umor. Čeprav igra s svojo humornostjo in nekaj zabavnimi situacijami v glavnem zbuja vtis komedije, ji dramska vsebina daje tragičnost, ki je univerzalna.

Sprememb v besedilu je bilo malo; v glavnem je šlo za "poliranje" francoske priredbe, ničesar pa nismo dodajali tematiki dela, razen morda namiga na morebitno "rusko" poreklo samega Vladimirja, ki pa ga nisem želel preveč poudariti. Naše branje je bilo gotovo pogojeno s časopisnim člankom, ki ga bere Miki, in Vladimirjevim pogosto patriarhalno komandantskim vedenjem. Po drugi strani pa so na našo domišljijo vplivali tudi dogodki, ki so zaznamovali razpadanje Jugoslavije v minulih desetletjih.

Delo je potekalo naravno, izhajajoč iz brezhibne zgradbe drame. Seveda so nekateri prizori zahtevali od igralcev kompleksnejše delo, kar je običajno pri večini sodobnih iger s podobno tematiko. Ravnotežje med humorjem in tragičnostjo je vzpostavljeno že v besedilu in ga ni bilo težko udejanjiti. Edina težava, ki je mojem mnenju povezana z dramo, je scenografske narave. Kako jo osvoboditi naturalizma in dati uprizoritvi sodobno estetsko podobo, ne da bi ji vzeli slikovitost?

Občinstvo je dramo, tako interpretacijo kot režijo, zelo dobro sprejelo. Nasilnost zadnjih prizorov je občutljive duše seveda nekoliko prestrašila, vendar ni skalila zadovoljstva. Gotovo so nekatere publike občutljivejše za določene kulturne reference, vendar menim, da lokalna obarvanost ne omejuje tematike. Čeprav je vsaka prestavitev dela iz izvirnega okolja do neke mere tveganje izdajstva, se mi zdi, da v tem primeru morebitne vnaprejšnje predstave o geopolitičnem kontekstu in iz njih izhajajoče napake ne morejo bistveno preusmeriti prvotnega smisla drame. *Vladimirja* je napisal avtor iz frankofonski kulturi "tuje" dežele, vendar drame ni mogoče označiti kot tujo. Ima dovolj dramske moči in psihološke tenkočutnosti, da je brez težav uprizorljiva tudi zunaj domače dežele.

Prevedla Maja Kraigher